

ELŐSZÓ

Őseim, ük- és dédnagyszüleim, nagyszüleim és szüleim, az egész rokonságom így vagy úgy, de alföldi. Ide születtek, vagy itt múltak el. Ki tanyán, ki falun, ki városon. Amennyire tudom, egész gyermekkoromban tiltakoztam valahol legbelül az ellen, hogy ide születtem. Miért nem a hegyekbe, vagy legalább a dombok lábához? Miért ide, a mocsarak vizét „elivó” csatornák vidékére, szünyogok és tücskök világába? Sokáig foglalkoztatott a kérdés, és úgy hiszem, bárhol szívesebben éltem volna akkortájt az országban, mint a Sárréten.

Aztán félig-meddig így is lett. Miskolcon a hegyek, a magasba futó erdők, de még a hegy felőli felhők is mintha csak karnyújtásnyira lettek volna az ablakból kinézve. Mégis, hiába volt e közelség: a nyári levegőben terjengő, alföldi friss széna illatát sohasem hozta a szél, mint ahogyan a hólepte barázdák fölött károgó varjak hangja sem hallatszott egyszer sem a határ felől. De legjobban mégiscsak az eső után földből kiszökő, mindent átható szagú pára hiányzott. Semmivel sem összetéveszthető szag ez. Csak az tudja, aki beleszületik. Orvosság ez, állítom! Orvosság erre, meg arra – leginkább a lélekre. Na, efféle földi pára nincs Miskolcon, de bizony Debrecen belvárosában sincs. Pedig a cívisváros aztán igazán alföldi. Alföldibb tán már nem is lehetne – tartják róla sokan. Nekem viszont más az Alföld. Hosszú évekre volt szükségem ahhoz, hogy megérezzem, miért olyan fontos számomra ez a Táj. Talán, mert ide köt gyermekkorom, ide minden fontos emlékem, és talán azért is, mert megsejtettem mostanra, *nekem* mit jelent alföldinek, sárreétinek lenni. Nem múló érzés ez. Hol erősebb, hol gyöngébb. Örök léttudat, melyet nem mernék megfogalmazni, még nem s már nem...

Hadd írjam hát le másképpen, mit gondolok a lassan két évtizede tartó válaszkereső utam mostani pihenőjén az Alföldről, annak 19–20. századfordulós múltjáról. Ez a könyv nemcsak a kötődésem miatt létezhet, és mert másképpen akartam írni az Alföldről, hanem azért is, mert tanárain-mestereim a maguk módján mind erre az útra tereltek. Megmutatták, miért érdemes a gombot igazítani a kabáthoz, s nem fordítva... A gondolat végül, hogy úgy írok az Alföldről, ahogyan még senki, a számok nyelvén, teljesen magába zár. És lényegtelen, hogy így volt-e, vagy sem az, amit írok. Mert hát ki tudja, hogyan volt? Ki, hogy pontosan mi történt? Csak azt tudom, így is lehetett.

Ezek után nem marad más hátra, mint hogy abban bízzak, az Olvasó is legalább annyira izgalmasnak találja majd ezt az „útleírást”, mint amennyire magam élveztem a kérdések megfogalmazását, a hosszúra nyúlt „utazást”, mely megmutatta, hogy válaszaim pusztán lehetséges válaszok.

Debrecen, 2021. november végén